

BÖLÜM I SAĞLIK HİZMETLERİ TEMEL KANUNU TASARISI

- I.1. T.C. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Sevkedilecek Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ile İlgili Başbakan Turgut Özal'ın Basına Açıklaması
11 Ocak 1987 İSTANBUL
- I.2. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nca Hazırlanan ve Başbakan'a Arz Edilen "Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısı"

T.C. BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NE SEVKEDİLECEK SAĞLIK HİZMETLERİ TEMEL KANUNU İLE İLGİLİ BAŞBAKAN TURGUT ÖZAL'IN BASINA AÇIKLAMASI

11 OCAK 1987 - İSTANBUL

Kıymetli Basın Mensupları;

Hatırlayacağımız üzere son basın toplantımızda her yapacağımız reformu bunun gibi küçük basın toplantılarıyla size duyuracağımıza söz vermiştik. Biliyorsunuz iktidar olduktan sonra hemen hemen her sahada reform yaptık. El atmadığımız sahalarda da uzun hazırlık çalışmaları yaptık. Hazırlıklarını tamamladığımız ve Meclis'e sevke hazır hale gelen konu Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'dur.

Sağlık insanların en önem verdiği şeydir. Sağlığın kıymetini insan sağlığını kaybettiği zaman anlıyor. Devlet millet içindir prensibinden hareket ederek her şey insan içindir diyoruz. İnsanımıza değer veriyorsak onun sağlık meselesini en iyi şekilde çözmek zorundayız.

Biz bu kanunu hazırlarken sağlık hizmetlerinden vatandaşın ve sağlık personelinin şikayet sebeplerini çok detaylı bir şekilde araştırdık.

VATANDAŞIN SAĞLIK SİSTEMİNDEN ŞİKAYETLERİ ve TALEPLERİ:

Vatandaşın şikayetinin ana sebepleri şunlardır:

1. Vatandaş hastahane kapısında, doktor kapısında, ameliyathane kapısında saatler, günler, hatta aylar boyunca beklemek istemiyor.
2. Vatandaş hastahanedeki, sağlık ocağında ve her yerde güleryüz ve iyi muamele bekliyor.
3. Vatandaş kaliteli ve her zaman çalışan cihazlarla donatılmış, bir hastahane istiyor. Hastahane bütünü cihazlarının en iyi şekilde çalışmasını, hastahane depolarının bozuk cihazlardan kurtarılmasını istiyor.
4. Vatandaş hastahanedeki saat 3'de 4'de ayrılan değil, gece yarısına kadar sevk ile çalışan sağlık personeli istiyor.
5. Vatandaş kendisine bakan doktorun, ameliyatını yapan cerrahın tıp ilminde olan bütün yenilikleri bilmesini istiyor.
6. Vatandaş hastahane röntgenini kullanan teknisyenin, analizlerini yapan laborantın, pansumanını yapan hemşirenin de en iyi şekilde eğitilmiş olmasını istiyor.

7. Vatandaş her derdi için uzaktaki hastahanelere gitmek istemiyor. Köyünde veya mahallesindeki doktorun çoğu derdine derman olmasını istiyor.
8. Vatandaş doktor muayenehanelerinde dolaşmak istemiyor. En az onun kadar kaliteli hizmeti devlet hastahanesinde bulmak istiyor.
9. Vatandaş yurt dışında ameliyat olmak yerine onun kadar kaliteli Türk hastahaneleri istiyor.
10. Vatandaş özel hastahanelerin ve kliniklerin gerçek anlamda denetlenmesini istiyor.
11. Vatandaş kullandığı ilacın kaliteli, güvenilir ve etkili olduğundan emin olmak istiyor.
12. Vatandaş sadece ilaç değil, aşı, serum, biyolojik ve kozmatik her maddenin kaliteli, güvenilir ve etkili olmasını istiyor.
13. Vatandaş yeni ilaçlar kendi üzerinde denendiği takdirde hem devletin, hem de kendinin haberdar edilmesini istiyor.
14. Vatandaş çok iyi çalışan bir kontrol ve denetim sistemi istiyor.
15. Vatandaş iyi çalışmayan, kendisine iyi muamele etmeyen personeli istemiyor.
16. Vatandaş doktor ve hastahane seçme hürriyeti istiyor.
17. Vatandaş ailesinin sağlık durumunun devamlı bir dosyasının tutulmasını ve bu surette daha kaliteli tedavi görmek istiyor.
18. Vatandaş beklenmedik sağlık masrafları için güçlü bir sigortacılık müessesesi istiyor.
19. Vatandaş, en fukaranın bile kaliteli hizmet alabileceği bir sağlık sistemi istiyor.
20. Vatandaş istikrarlı bir sağlık sistemi istiyor.
21. Vatandaş çağdaş ülkelerin sağlık sistemine benzer bir sistem istiyor.
22. Vatandaş kendini güvenerek teslim edebileceği bir sağlık sistemi istiyor.

SAĞLIK PERSONELİNİN (DOKTOR, HEMŞİRE VE DİĞERLERİ) TALEPLERİ

Vatandaşın istekleri yanında hastahanelerimizde çalışan doktor, hemşire, ebe, laborant, teknisyen ve diğer tüm yardımcı sağlık personeli de mevcut sağlık sisteminin şu eksikliklerinin düzeltilmesini beklemektedir.

1. Personel çalışanla çalışmayan arasında ücret farkı olmamasından şikâyet etmektedir. Çalışanın ödüllendirilmesi, personelin gelirini artıracak ve daha iyi çalışma arzusu doğacaktır.
2. Hastahanelerin dinamik bir işletme gibi işletilmesi ağır muhasebe formalitelerinden dolayı lâyıkıyla yapılamamaktadır. Bunun sonucu hastahanelerin bakımı, cihazların tamiri, gerekli tıbbi malzeme konularında büyük eksiklikler olmaktadır. Personel, bürokratik formalitelerin azalmasını istemektedir.
3. Personel, meslek içi eğitim için devletten yardım beklemektedir.
4. Muayenehanesi olan doktorlar muayenehanelerinin zorla kapatılmasını istemiyorlar.

Değerli Basın Mensupları,

SAĞLIK ÇÖZÜMÜ EN ZOR MESELELERDEN BİRİDİR.

Biz Türkiye'nin birikmiş bütün meselelerini çözmeye talip olduk. Sağlık meselesi çözmeye talip olduğumuz en zor meselelerden biridir. Çünkü sağlık o kadar hassas bir konudur ki insanları her zaman memnun etmek, ölüme çare olmadığı gibi, çok zordur.

Bunun içindirki bu konuya hiçbir iktidar çok geniş kapsamlı çözüm getirme teşebbüsü yapamamıştır ve gerekli cesaretli adımları atamamıştır.

Evet, konu zordur. Ama çözümsüz değildir. Hazırladığımız kanun tasarısı vatandaşın yukarıda sıraladığımız şikayetlerine çözüm getirmek amacını taşıyor.

Kıymetli Basın Mensupları,

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun ana noktaları şunlardır:

Vatandaşa daha iyi hizmet götürmek gerekmektedir. Bu ise sağlık ve yardımcı sağlık personelinin yeni bir anlayışla hizmet vermesi demektir.

Bunu sağlamak için hastahaneler bünyesinde radikal bir düzenlemeye gitmek mecburiyetindeyiz. Hastahanelerin çalışma düzenini yeniden teşkilatlandırarak hastahanelere yeni bir dinamizm kazandırmayı düşünüyoruz. Bu düzende çalışan, mesleğinde bilgisini, tecrübesini artıran, hastasıyla iyi diyalog kuran, hastasının hizmetine 24 saat koşan personel ödüllendirilecektir. Bu düzen sayesinde devletin sağlık kuruluşları özel sağlık kuruluşlarının sahip olduğu dinamizme kısa zamanda ulaşacaklardır. Devlet sağlık kuruluşlarının ışıkları saat 18 olunca hemen sönmelidir ve sönmeyecektir. Sağlık personeli çalışma performanslarına göre ödüllendirilecek, daha çok çalışan, daha başarılı ameliyat yapanlar bunun karşılığını alacaklardır.

Sağlık personelinin hizmet içi eğitimi de başlayacaktır. Mesleğindeki yenilikleri takip etmesi için kurslar, seminerler, sempozyumlar düzenlenecektir. Bunları takip etmeyen sağlık personeli bazı ülkelerde olduğu gibi geçici veya daimi olarak mesleğini icra edemeyecektir.

Değerli Basın Mensupları;

SİGORTA SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ VE SAĞLIK SİGORTASININ YAYGINLAŞTIRILMASI

Diğer ülkelerin sağlık sistemlerini de inceledik. Gördüğümüz en büyük sıkıntı, sağlık hizmetlerinin maliyeti devamlı arttığı için sağlık sigorta primlerinin devamlı yükselmesidir. Batı ülkelerindeki vatandaş daha iyi sağlık hizmeti istediği zaman daha yüksek prim ödeyeceğini bilmektedir. Tabii ki yüksek prim ödemek insanların zoruna gitmektedir.

Sağlık sigorta sisteminde değişik tercihli sigorta plânları yapılabilir. Bazı prim ödeme plânlarında yüksek prim ödeyen kişi sadece devlet hastahanesinde değil, özel hastahane de tedavi görebilir.

Sağlık primini az ödemek isteyenler için özel bir uygulama yapılabilir. Kişi çok daha az prim ödeme karşılığı, ilacını ve tedavi masraflarının belirli bir kısmını veya yüzdesini kendi ödemeyi isteyebilir. Bazı kişiler çok daha geniş kapsamlı bir sağlık sigortası için ek özel sağlık sigortası yaptırmak isteyeceklerdir.

Kişiye beğendiği sağlık sigorta paketini satın alma tercihi verilecek, çok daha verimli bir sigorta sistemi geliştirilecektir.

Kanunla yetki alarak sağlık sigortalarını birleştirmeyi ve daha güçlü bir sağlık sigorta sistemi kurmayı plânlıyoruz. Devletin kurduğu bu sigorta sisteminin yanında özel sigortacılık kurumlarını da güçlendirmek mecburiyetindeyiz. Özel sigorta kurumlarının prim ödemelerini devlet vergi iadesi kapsamına alarak özel sigortacılığı teşvik edecektir. Orta ve uzun vadede Türkiye'de sigortalanmamış insan kalmayacaktır. Muhtaç durumda olanlara da tabii ki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları her zaman yardım etmeye devam edecektir.

SİGORTASI VE PARASI OLMAYAN NE YAPACAK ?

Sigortası ve parası olmadan hastahane kapısına gelen kişi sağlık kütüğüne kaydedilecek ve devlet bu kişiyi sigorta kapsamına alacak ve bu kişinin sigorta priminin bir kısmını devlet ödeyecektir.

İLAÇ SERUM, AŞI ve KOZMETİKLERİN KALİTE KONTROLÜ

İlaç, serum, aşı ve kozmetik ürünlerin kontrolü çok daha etkin bir şekilde yapılacaktır, kalite kontrolü hem yurt içinde hem de yurt dışındaki daha hassas analiz laboratuvarlarında yaptırılacaktır.

YENİ İLAÇLARIN HASTALAR ÜZERİNDE DENENMESİ

Yeni ilaçlar insanlar üzerinde denenmeden Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın ön izninin alınması gerekli olacaktır. İlacın vücudunda denendiği kişinin yazılı izin almak mecburi olacaktır. Bir ilacın ruhsatı alınmış dahi olsa, yeni bir hastalık için deneyi yapılıyorsa, deney kapsamında bulunan kişilere önceden bilgi vermek ve izin almak mecburi olacaktır.

PERSONEL SÖZLEŞMEYE NASIL GEÇECEK ?

Sağlık ve yardımcı sağlık personelinin bugün en büyük şikayetlerinden biri ücretleridir. Bu telâfi için hastahanelerde işletme hesapları oluşturulacaktır. İşletme hesabı kurulan hastahanelerde tüm personel sözleşmeli kadroya nakledilerek ücret yönünden tatmin edici bir seviyeye çıkarılacaktır. Bu sözleşme ücretlerine ek olarak çalışmalarına paralel bir teşvik primi de almaları mümkün olacaktır.

Bu konuda da radikal bir düzenleme yapmak mecburiyetini duyduk.

Tabii çevresindeki hastahaneye sağlık ocağından daha yakın olan hastalar doğrudan hastahane polikliniğine gelebilecektir. Tahminimiz sağlık ocakları tam çalışmaya başlayınca vatandaş o uzun yolu tepip hastahaneye gelmek yerine o hastahane şubesi olan bir poliklinik şeklinde çalışan sağlık ocağına gitmeyi tercih edecektir.

Sağlık ocağı sevk sistemine uymak istemeyenler doğrudan hastahaneye gelebilecektir, ama gereksiz yere daha fazla ücret ödeyeceklerdir.

Hastahane dosyasıyla gelen hasta ilgili serviste gerekli ek teşhis ve analiz için tekrardan inceden muayene edilecektir. Bunun sonucu gerekli tedavi uygulanacaktır.

Hastaya bakan doktor, ameliyatını yapan cerrah verilen hizmetten dolayı alınan ücretten pay alacaktır. Diğer yardımcı sağlık personeli de prim sisteminden yararlanacaktır.

ÖZEL MUAYENEHANELER KAPATILACAK MI?

Özel muayenehanelerin zorla kapatılmalarına karşıyız. Getirdiğimiz yeni düzen içinde doktorlar muayenehanelerini kapatmak isteyeceklerdir. Çünkü hastahanedeki çalışma düzeni doktoru gerçek anlamda tatmin edecektir. Ayrıca muayenehanede günde 4-5 saatten fazla kullanılmayan ve milli servetin israfı olan cihazları da hastahanelerin satın almaları için imkân getiriyoruz. Bu şekilde doktorlar hastahanelere dönmeye teşvik edilecektir. Hastahanelerin tıbbi cihaz ihtiyacı da ucuz yoldan karşılanabilecektir.

DEVLETİN KATKISI NASIL DEVAM EDECEK? GENEL SAĞLIK SİGORTASI TATBİKATINA BAŞLANGIÇ NASIL YAPILACAK ?

Tabii ki devlet yani hastahänenin bağlı olduğu kurum, hastahänenin bütçesine katkıda bulunacaktır. Devlet hem hastahänenin harcamalarının bir kısmını bugünkü gibi yüklenmeye devam edecek ayrıca sigortasız ve dar gelirli insanların da sigortalanmalarına önemli bir katkıda bulunacaktır.

Ama bizim de yıllarca ihmâl edilmiş, hiç kimsenin düzeltmediği sağlık meselesini çözmek mecburiyetimiz vardır. Biz çalışanı ve hastaya iyi muamele eden kişiyi koruma taraftarıyız. Çalışmayan ve hastaya kötü muamele eden kişiyi niye koruyalım. Mesleğinde kendini yenilemeyen kişiye insan canını nasıl emanet edelim. Köklü bir reform yapmak istiyorsak sağlık sisteminin bütün aksayan noktalarını düzeltmemiz gerekir. Personelle ilgili olarak çok etkili bir reform gerekmektedir. Bunun çözümü olarak işletme hesabını kuran kuruluşlarda tüm personel sözleşmeli kadrolara geçecektir. Bu personelin talepleri halinde Emekli Sandığı ile olan ilişkileri devam edecektir.

Tekrar ediyorum, çalışan ve hastaya iyi muamele edenlerin korkacağı en ufak bir şey yoktur. Çalışan ve hastaya iyi muamele eden bilâkis sözleşmeye geçtiği zaman çok daha iyi ücret alacaktır.

YENİ SAĞLIK DÜZENİ NASIL ÇALIŞACAK ?

Yeni sistemde acil vakalar bugünkü gibi en yakın hastahaneye gidecektir. Normal bir hasta ise öncelikle evine en yakın sağlık ocağına gidecektir: Bu sağlık ocağı hastayı ön muayeneden geçirecek, ciddi gördüğü en ufak bir endişe halinde en yakın hastahaneye sevkedecektir. Sağlık ocakları bugün muayenehane hekimlerinin çalıştığı verimlilikle çalışacak, yeni bir dinamizm kazandırılacaktır. Sağlık ocakları hastahanelerin bir bakıma polikliniği olarak çalışacak ve sağlık ocağındaki sağlık personeli de yaptığı çalışmaya orantılı prim alabilecektir.

Sağlık ocağında her hastanın bir de dosyası olacak, bu dosyada sağlığı ile ilgili hayati bilgiler olacaktır.

Hasta hastahaneye giderken bu dosyanın bir özetini de yanında götürecektir.

tir. Sağlık ocağı bir bakıma aile doktoru olacaktır. Sağlık ocağına gelen hastaların çok büyük çoğunluğu şifa bulacaktır. Dünya tecrübesi, batılı ülkelerde sağlık ocağına gelen hastaların yüzde 90 kadarının şifa bulduğudur.

Devletin hastahanelerin harcamalarına nisbi katkısı kalkınmada öncelikli yörelerde daha fazla, gelişmiş bölgelerde daha az olacaktır. Devletin katkısıyla mali gücü yetmeyen hastaya bugün yapıldığı gibi ücretsiz teşhis ve tedavi hizmeti verilebilecektir.

HASTAHANELERİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ İÇİN YETKİ ALINIYOR, NİÇİN ?

Hastahanelerin çok daha iyi hizmet verebilmesi için en önemli husus gereksiz formalite ve bürokrasiden arınmalarıdır. Hastahane personeli ve vatandaş sağlık hizmeti yerine zamanını evrak tanzimi ile geçiriyorsa o hastahane kaliteli hizmet vererek zorlaşır. Biz ne kadar uğraşsak uğraşalım hastahaneleri belirli denetim mekanizmalarının dışına çıkaramayız. Halbuki bazı hastahanelerin çok özel ameliyatlarda ihtisaslaşmaları ve çok yüksek ücretle, belki de yurt dışından da, uzman istihdam etmeleri gerekecektir. Bu tip hastahaneleri de özelleştirme yetkisi alıyoruz. Tabii ki sigortalı vatandaş bu hastahanelerden özelleştirme sonrası da rahatlıkla yararlanacaktır.

HASTAHANELERDE İŞLETME HESABI NİÇİN KURULUYOR ?

Hastahanelerin teşhis ve tedavi karşılığı kişiden veya onun sigortasından aldıkları ücretler bir işletme hesabına girecektir. Bu işletme hesabı hastahane personelinin ücretleri, primleri ve hastahanelenin tevsii, modernizasyonu, her türlü cihaz ve malzeme tedariki, cihazların bakım ve onarımı ile personelin yurt içi ve yurt dışı eğitimi ile ilgili harcamalarda kullanılabilir. Hastahaneler parasızlıktan dolayı kirli, boyasız, ampulsuz olmaktan kurtulacak bütün cihazlar bozuk değil, çalışır hale getirilebilecektir.

SAĞLIK SİGORTALI VATANDAŞ HER HASTAHANEDE TEDAVİ OLABİLECEK Mİ?

Kanunun öngördüğü sistemde sağlık sigortalı hasta ister işçi, ister memur olsun, özel hastahanelerde dahi tedavi olabilecektir. Sigorta masrafların belirli bir miktarda ödenecektir. Eğer ilgili kişi daha yüksek primli sigorta planına kayıt olmuşsa, masraflarının daha yüksek miktarı sigorta tarafından ödenecektir. Hastahane ve doktor seçme özgürlüğü sağlık hizmetlerinin kalitesini büyük ölçüde geliştirecek, hizmetten memnunluk artacaktır.

Değerli Basın Mensupları,

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu şimdiye kadar ele aldığımız en önemli kanundur. Herkesin canını ve sağlığını ilgilendiren bu konuda bu kadar büyük bir adımı korkusuzca ve cesaretle atmak mecburiyetindeyiz.

Milletimizin de bizden sağlık konusunda büyük bir reform beklediğini biliyoruz. Geçmişin birikmiş sağlık meselelerinin bu kanunla çok önemli ölçüde azala-

cağına inanıyorum. Kanunun teklif edilen yürürlüğe giren tarihi 1 Temmuz 1987'dir.

Kanun çok büyük değişiklikler getirdiği için 1988 yılı başına kadar bir ilk uyum devresinden sonra 1988 senesi içinde uygulama yerine oturmaya başlayacağız.

İdare-i maslahatçı bir iktidar olmadığımızın en önemli örneği bu kanundur. Bu kadar önemli bir reformu seçim yılına denk gelecek bir zamanda uygulamaya koymamız, bizim idare-i maslahat için değil hizmet için çalıştığımızın en iyi örneklerinden biridir. Milletimizin de lâf üreteni değil, çalışanı takdir ettiğini çok iyi biliyoruz.

Bu vesileyle Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun ülkemize hayırlı olmasını Allah'tan diler, siz basın mensuplarının da bu gayretimizde yapıcı tenkitlerinize ve desteğinize ihtiyacımız olduğunu bilhassa belirtmek isterim.

Turgut ÖZAL